

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΔΕΥΤΕΡΑ 14 ΙΟΥΝΙΟΥ 2021
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: 6 (ΕΞΙ)
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΠΛΗΡΕΙΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ**

Θέμα Α

Α1. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ

Στην παράγραφο αυτή παρατίθενται οι απόψεις δύο τελειοφίτων για το επαγγελματικό τους μέλλον. Ειδικότερα, ο Σπύρος αναφέρεται στην ανάγκη ένταξης του επαγγελματικού προσανατολισμού στο πρόγραμμα σπουδών από το Γυμνάσιο, καθώς προτιμώνται δημοφιλή επαγγέλματα που οδηγούν στον κορεσμό τους και στην ανεργία. Συνεχίζοντας η Αλεξάνδρα τονίζει το επαγγελματικό αδιέξοδο που βιώνουν οι νέοι στην Ελλάδα και την απουσία προοπτικών, κυρίως για τα ελεύθερα επαγγέλματα, οδηγώντας στον εργασιακό συμβιβασμό ασχέτως των προσδοκιών των νέων ή στη μετανάστευση για εργασιακούς λόγους.

Θέμα Β

Β1.

- α. Σωστό
- β. Σωστό
- γ. Λάθος
- δ. Σωστό
- ε. Λάθος

Β2. α.

- Τίτλος με **κυριολεκτική χρήση** της γλώσσας:
  - Επαγγελματικές προσδοκίες των νέων
  - Οι προβληματισμοί των νέων για το επαγγελματικό τους μέλλον
- Τίτλος με **μεταφορική χρήση** της γλώσσας:
  - Επαγγελματικά «όνειρα θερινής νυκτός»
  - Χωρίς φως στο επαγγελματικό τούνελ!
  - Οι νέοι μπροστά στο εργασιακό αδιέξοδο...

β.

Η συντάκτρια του Κειμένου 1 αναφέρεται στην έρευνα του Pew Research Center, η οποία σκιαγράφησε την κανονικότητα του 2025. Παραθέτει τα πορίσματα της έρευνας με τη **μορφή στατιστικών στοιχείων**, σύμφωνα με τα οποία επισημαίνεται ότι αφενός το 47% δήλωνε πως η ζωή θα είναι χειρότερη για τους περισσότερους ανθρώπους, ενώ το 39% κατέληξε σε πιο ευοίωνα συμπεράσματα («Το 47% δήλωσε

ότι η ζωή... ανθρώπους», «Το 39% δήλωσε, αντιθέτως... ποιότητα ζωής»). Η χρήση των στατιστικών στοιχείων **ως τεκμηρίων** και ειδικότερα ως μέσων για **την επίκληση στη λογική** εξασφαλίζει αντικειμενικότητα, αμεροληψία και σαφήνεια, ενισχύοντας την επιχειρηματολογία της συγγραφέως. Επίσης, καθιστά το κείμενο αξιόπιστο και πειστικό, καθώς πρόκειται για πορίσματα μιας έρευνας έγκριτου φορέα, στην οποία οι συμμετέχοντες είναι ειδικοί επί του θέματος.

Ο συντάκτης του Κειμένου 2 αναφερόμενος στις προσδοκίες των νέων σχετικά με την επαγγελματική τους σταδιοδρομία κι εξέλιξη καθώς και τον ρόλο του επαγγελματικού προσανατολισμού σε αυτήν, προβαίνει σε χρήση μαρτυριών τελειόφοιτων μαθητών. Σε αυτό το πλαίσιο, **η χρήση του α' προσώπου** (π.χ. «θέλω», «να ασχοληθώ», «νιώθουμε») προσδίδει βιωματικό κι εξομολογητικό τόνο. Επιπλέον, **η αυτούσια παράθεση σε ευθύ λόγο** των απόψεών τους εξασφαλίζει την αξιοπιστία, την αντικειμενικότητα και την αυθεντικότητα των λεγομένων τους. Το ύφος καθίσταται ζωντανό, άμεσο, παραστατικό, οικείο, ενώ προσελκύεται το ενδιαφέρον όλων των αναγνωστών και ειδικά των νεαρότερων ηλικιών, οι οποίοι ευαισθητοποιούνται και προβληματίζονται με εύληπτο τρόπο για τους στόχους και τα επαγγελματικά αδιέξοδα των νέων σήμερα.

B3.

Ο τρόπος χρήσης της γλώσσας στην τελευταία παράγραφο του Κειμένου 1 φανερώνει την πρόθεση της συγγραφέως να ευαισθητοποιήσει τον αναγνώστη σχετικά με τη δυνατότητα που προσφέρει πλέον το παρόν στον άνθρωπο να φαντάζεται το μέλλον. Επικαλείται, με άλλα λόγια, το συναίσθημα του δέκτη, προκειμένου να τον πείσει για την ορθότητα των απόψεών της. Συγκεκριμένα, προβαίνει σε χρήση του **α' πληθυντικού προσώπου** («φανταστούμε», «Σωρεύουμε», «Επιμένουμε») που συμβάλλει στην ευαισθητοποίηση του αναγνώστη, καθώς μέσω αυτού τονίζεται η καθολικότητα του φαινομένου και δημιουργείται γέφυρα επικοινωνίας με τον δέκτη (κοινή οπτική γωνία πομπού- δέκτη) ο οποίος ευαισθητοποιείται κι ενεργοποιείται, ώστε να αντιληφθεί τη δυνατότητα του ανθρώπου σήμερα να οραματίζεται το μέλλον. Η ίδια η συντάκτρια εντάσσεται στο εξεταζόμενο θέμα δίχως να διαφοροποιείται ως αυθεντία, τονίζοντας με άμεσο και παραστατικό τρόπο τη δυνατότητα και την ανάγκη όλων να ονειρεύονται ένα καλύτερο μέλλον. Παράλληλα, κυριαρχεί **η συνυποδηλωτική χρήση της γλώσσας**, αφού διακρίνουμε έναν έντονα **εικονοπλαστικό λόγο** («Σωρεύουμε δυνάμεις ενάντια στα μελλοντικά ερείπια»), αλλά και **μεταφορές** («αδιαπέραστο πέπλο», «πεδίο εκκόλαψης προσδοκιών») που εξασφαλίζουν την παραστατικότητα του νοήματος. Ταυτόχρονα, προσδίδουν στον λόγο έντονη δύναμη κι εκφραστικότητα κι αναδεικνύεται ότι το άτομο αποκτά αγωνιστικότητα για το μέλλον με βάση το παρόν. Τέλος, η προσέλκυση του ενδιαφέροντος του αναγνώστη προκύπτει κι από τη **χρήση του ρητορικού ερωτήματος** που ισοδυναμεί με ισχυρή άρνηση («Άλλωστε, τι άλλο μπορούμε να κάνουμε;»), καθώς απευθυνόμενη η συντάκτρια με άμεσο και ζωντανό τρόπο στο θυμικό του, επιδιώκει να τον κινητοποιήσει και να τον προβληματίσει, φορτίζοντάς τον συναισθηματικά για την αναγκαιότητα να ατενίζει με αισιοδοξία το μέλλον ως μοναδική λύση για επιβίωση.

Σημείωση: Επιπρόσθετα στοιχεία προς αξιοποίηση: συναισθηματικά φορτισμένες (π.χ. «προσμονής», «απαντοχής», «ερείπια»).

Θέμα Γ

Γ1.

Στο ποίημα, κατά τη γνώμη μου, το ποιητικό υποκείμενο αναφέρει πως «δακρύσαν τα παιδιά» από τη στιγμή που αντιλήφθηκαν τη δυστυχία που κυριαρχεί στη γη, σε αντίθεση με την ευδαιμονία που επικρατεί στον Σείριο. Πιο συγκεκριμένα, με τη χρήση της **μεταφοράς**: «ποτέ δεν βάλαν έγνοια στην καρδιά» αναδεικνύεται η ξεγνοιασιά των παιδιών στον Σείριο, λόγω της άγνοιάς τους για τα ποικίλα κοινωνικά και υπαρξιακά προβλήματα («δεν είδανε πολέμους και θανάτους») που αντιμετωπίζουν οι άνθρωποι στη γη. Άλλωστε, μέσω της **προσωποποίησης** («έν' άστρο παιδεύει το μυαλό τους») αισθητοποιείται η απόσταση που τους χωρίζει από τα προβλήματα της γης, τα οποία μοιάζουν γι' αυτούς «καράβι μακρινό». Ωστόσο, στον προβληματισμό των παιδιών η απάντηση του δασκάλου, η οποία δίνεται σε **ευθύ λόγο** με αξιοποίηση και πάλι της συνυποδηλωτικής λειτουργίας της γλώσσας («Αυτή, τους λέει,... αρρώστια και πληγή»), καταδεικνύει ότι η γη συνιστά κοίτη οδύνης και προβλημάτων. Σε αυτήν όμως, κάποιοι οραματιστές, καλλιτέχνες κι αγωνιστές προσπαθούν ακούραστα να ανατρέψουν με τον ιδεαλισμό τους τη δυστυχία και τη δράση τους («κι ακούραστοι... τους τοίχους.»).

Προσωπικά, αν ζούσα στον Σείριο, θα ήμουν ικανοποιημένος/ -η, διότι η έλλειψη αρνητικών κοινωνικών συνθηκών κι αντίστοιχων προσωπικών βιωμάτων θα με βοηθούσε να αναπτυχθώ σε προσωπικό επίπεδο, να καλλιεργήσω το πνεύμα μου και να πραγματοποιήσω τα όνειρά μου απρόσκοπτα σε ένα γενικότερο κλίμα κοινωνικής ευημερίας. Από την άλλη, η αντιμετώπιση προβλημάτων δεν οδηγεί κατ' ανάγκη το άτομο στην παραίτηση, αλλά μπορεί να το θωρακίσει με καρτερικότητα κι αγωνιστική διάθεση. Σε αυτό, βέβαια, μπορεί να συντελέσει η ενημέρωση, η εγρήγορση και η πίστη σε ιδανικά κι αξίες.

Επιπλέον κειμενικοί δείκτες που θα μπορούσαν να αναφερθούν:

1^η στροφή:

- **πληθυντικός αριθμός** («πολέμους και θανάτους») → καταδεικνύει το πλήθος και την ποικιλία των προβλημάτων στη γη.
- **γ' πληθυντικό πρόσωπο** («δε βάλαν», «δεν είδανε») → αναδεικνύει αντικειμενικά την άγνοια και τη μη συμμετοχή των παιδιών στα προβλήματα της γης.
- **εικόνα** («γαλάζια ποδιά») → αισθητοποιεί την αθωότητα και την ανεμελιά των παιδιών στον Σείριο.

2^η στροφή:

- **παρομοίωση** («σα φτερό θαλασσινό») → αισθητοποιεί πόσο ανεπαίσθητο και μακρινό είναι το πρόβλημα της γης για τα παιδιά στον Σείριο.
- **παρατακτική σύνδεση/ πολυσύνδετο** («και πάνε και ρωτάν») → καταφαίνεται η άμεση κινητοποίηση κι ο προβληματισμός των παιδιών για τα ζητήματα της γης, καθώς απευθύνονται κατευθείαν στον δάσκαλό τους.
- **μεταφορά** («ακούραστοι του ονείρου κυνηγοί»).
- **εικόνα** («κεντάνε με συνθήματα τους τοίχους») → καταδεικνύεται η δημιουργικότητα των καλλιτεχνών και των αγωνιστών.

Θέμα Δ

Δ1. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Επικοινωνιακό Πλαίσιο:

Κείμενο σε νεανική ιστοσελίδα → τεχνικά χαρακτηριστικά άρθρου:

- τίτλος,
- αφόρμηση από την επικαιρότητα,
- χρήση α΄ και γ΄ προσώπου (ενικού και πληθυντικού).

Πρόλογος

Στον πρόλογο χρειάζεται να γίνει μια γενική εισαγωγή στο θέμα και να αξιοποιηθούν τα δοθέντα κείμενα. Κυρίως είναι αναγκαία η αναφορά στην παραβίαση των ανθρωπίνων ελευθεριών και δικαιωμάτων, όπως προκύπτει από την έρευνα που αναφέρεται στο Κείμενο 1. Τέλος, πρέπει να αναφερθούν τα ζητούμενα.

Α΄ ζητούμενο: Αναγκαία εφόδια για την αντιμετώπιση των ανησυχιών που περιγράφονται στο Κείμενο 1

Πνευματικά εφόδια

- Κριτική σκέψη, αυτοκριτική κι αυτογνωσία, που διαπλάθουν ισχυρή προσωπικότητα.
- Διεύρυνση των πνευματικών οριζόντων και καλλιέργεια του εσωτερικού κόσμου.
- Επεξεργασία των πληροφοριών, με σκοπό την προάσπιση της αλήθειας και την αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης, της προπαγάνδας και του κιτρινισμού.
- Γόνιμη αμφισβήτηση των αρνητικών προτύπων.

Ηθικές αξίες και ψυχικά εφόδια

- Πίστη σε ανθρωπιστικές αξίες: σεβασμός της διαφορετικότητας, απεμπόληση της μισαλλοδοξίας, ανεκτικότητα απέναντι στις ιδιαιτερότητες των ανθρώπων.

- Πίστη στο ειρηνικό ιδεώδες που συντελεί στην εδραίωση κλίματος αλληλοσεβασμού.
- Αλτρουισμός κι ανιδιοτέλεια για την αντιμετώπιση του ανθρώπινου πόνου.
- Αγωνιστική διάθεση, καρτερικότητα, επιμονή, αυτοπειθαρχία που σφυρηλατούν έναν ψυχικά δυνατό άνθρωπο, ικανό να αντιμετωπίζει τις αντιξοότητες της ζωής.
- Διαλλακτικότητα κι αποφυγή της απολυτότητας, που εξασφαλίζουν την άρση των προκαταλήψεων και των στερεοτυπικών αντιλήψεων.
- Αισιοδοξία κι όραμα, ώστε να μην πτοείται ο νέος από τα ποικίλα φαινόμενα κοινωνικής παθογένειας και να μπορεί να οραματίζεται τρόπους για την άμβλυνσή τους.

Κοινωνικές δεξιότητες και πολιτικά εφόδια

- Διαμόρφωση πολυπολιτισμικής συνείδησης η οποία συμβάλλει στον εξευγενισμό του ανθρώπου, καθώς έτσι μαθαίνει να συνυπάρχει με άλλες κουλτούρες στο πλαίσιο του υγιούς κοσμοπολιτισμού.
- Αποποίηση του ατομικισμού και υιοθέτηση κοινωνικών αξιών και συλλογικών ιδανικών, που δίνουν νόημα και περιεχόμενο στη ζωή του ανθρώπου/ πολίτη.
- Κοινωνική ευαισθησία, αλληλεγγύη στον δοκιμαζόμενο άνθρωπο στο πλαίσιο της πραγμάτωσης του ανθρωπιστικού ιδεώδους για τη διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τη συγκρότηση της «Κοινωνίας των Πολιτών».
- Συνεργατικότητα κι ομαδικότητα, που προάγουν την ομαλή κοινωνική συνύπαρξη του ανθρώπου και τον βοηθούν να συνάψει υγιείς διαπροσωπικές σχέσεις.
- Πίστη στο δημοκρατικό ιδεώδες, την ισοτιμία, την ισονομία, την ελευθερία σε όλες τις εκφάνσεις της.
- Σεβασμός του νόμου και συνειδητοποίηση της ατομικής ευθύνης, που συντείνουν στην πρόταξη του συλλογικού συμφέροντος έναντι του ατομικού.
- Περιβαλλοντική συνείδηση ως έρεισμα για την προστασία του οικοσυστήματος κι ευρύτερα για τη διασφάλιση ποιότητας ζωής.

Επαγγελματικές δεξιότητες

- Εξειδίκευση και γλωσσομάθεια, που συμβάλλουν στη διαμόρφωση ενός ανθρώπου με υψηλό επίπεδο κατάρτισης.
- Ευελιξία και προσαρμοστικότητα, οι οποίες βοηθούν το άτομο να ανταποκρίνεται σε ένα ρευστό επαγγελματικό τοπίο που διακρίνεται από υψηλές εργασιακές απαιτήσεις.
- Ψηφιακός αλφαριθμητισμός για ευχέρεια στη χρήση των νέων τεχνολογιών.

Β' ζητούμενο:

Οι δράσεις των νέων, ώστε να βελτιωθεί ο κόσμος.

Οι νέοι ως ιδεολόγοι κι οραματιστές πάντα πιστεύουν σε υψηλές αξίες και ιδανικά κι ονειρεύονται έναν καλύτερο κόσμο, στον οποίο ο δογματισμός και το ωφελιμιστικό πνεύμα των μεγάλων δεν έχουν θέση. Συγκεκριμένες δράσεις στις οποίες θα μπορούσαν οι νέοι να επιδοθούν είναι οι εξής:

- Επιδίωξη της διά βίου παιδείας, της επικαιροποίησης των γνώσεων, της εξέλιξης των δεξιοτήτων με μετεκπαιδεύσεις και συνεχή εξειδίκευση.
- Συμμετοχή: α) σε εθελοντικές οργανώσεις που προσφέρουν ανθρωπιστική βοήθεια, β) σε διεθνείς μη κυβερνητικές οργανώσεις και φιλειρηνικά κινήματα που μάχονται για τον τερματισμό των εχθροπραξιών και τη διασφάλιση των ανθρώπινων δικαιωμάτων, γ) σε συλλογικές κινητοποιήσεις (συλλαλητήρια, πορείες, διαδηλώσεις ειρηνικού χαρακτήρα), εκφράζοντας έτσι την αντίθεσή τους οι νέοι σε αυταρχικές πρακτικές που υπονομεύουν την ελευθερία του ανθρώπου, δ) σε οικολογικές οργανώσεις.
- Στήριξη των πρωτοβουλιών και του έργου των πνευματικών ανθρώπων από τους νέους (κοινωνικές δράσεις, ομιλίες, συναυλίες κ.λπ.) ως ζωντανών παραδειγμάτων διαφώτισης της κοινής γνώμης και καταπολέμησης των κακώς κειμένων της κοινωνίας.
- Δημιουργική έκφραση των ανησυχιών τους και των προβληματισμών τους μέσω της καλλιτεχνικής δημιουργίας.
- Συμμετοχή σε δράσεις κοινωνικών φορέων για την εξυγίανση των θεσμών της δημοκρατίας, ώστε να προάγεται η ελευθερία σκέψης και δράσης.
- Υγιής πολιτικοποίηση με την ενεργό ενασχόλησή τους με τα κοινά και τη συμμετοχή τους στα κέντρα λήψης αποφάσεων.
- Αξιοποίηση του διαδικτύου και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης για την επικοινωνία των κοινωνικών τους προβληματισμών και την αφύπνιση των άλλων χρηστών σε διεθνές επίπεδο.

Επίλογος

Συνόψιση των παραπάνω χωρίς επαναλήψεις. Κλείσιμο με αισιόδοξο τόνο, εκφράζοντας την ελπίδα για έναν καλύτερο κόσμο με τη δραστηριοποίηση όλων των νέων που αποτελούν τους στυλοβάτες της κοινωνικής προόδου και φυσικά, με τη στήριξή τους από τους φορείς παιδείας.